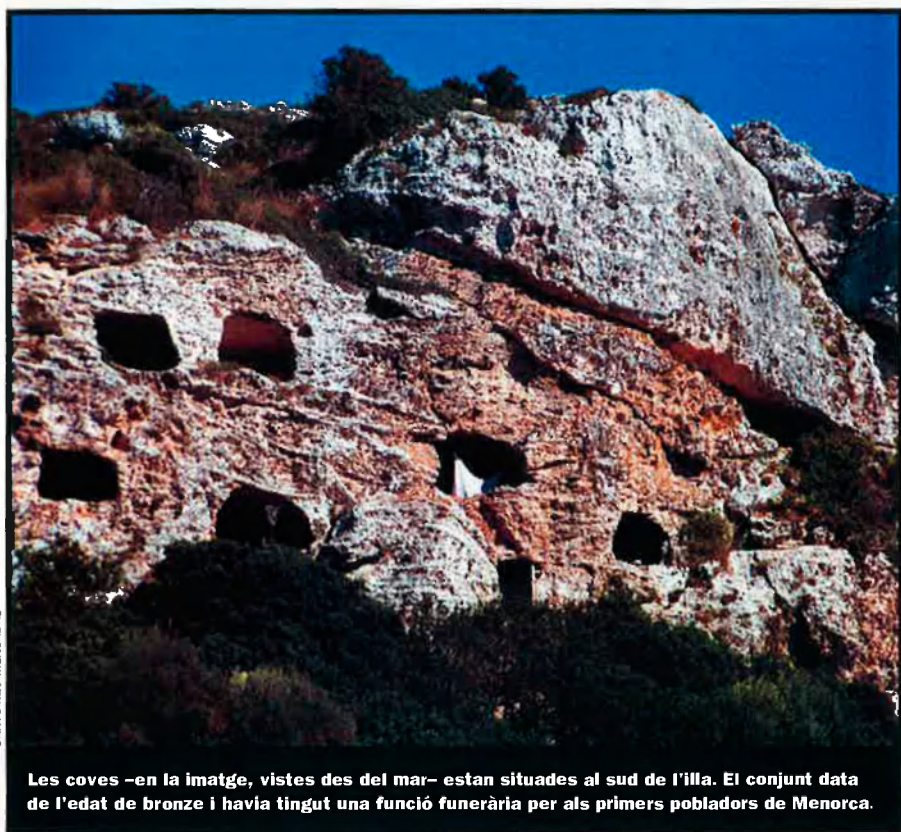

El desnonament d'uns 'okupes' cavernícoles

Una tortuosa lluita legal de gairebé vint anys, guanyada finalment per l'administració, ha posat fi a una singular història d'okupes, que havien instal·lat els seus habitatges a les coves d'una necròpolis talaiòtica de l'illa de Menorca, veritable joia declarada monument historicoartístic l'any 1931.

Les coves —en la imatge, vistes des del mar— estan situades al sud de l'illa. El conjunt data de l'edat de bronze i havia tingut una funció funerària per als primers pobladors de Menorca.

El moviment alternatiu *okupa*, després d'una dilatada resistència, ha tancat una pàgina de la seva història a Menorca. La justícia els ha definitivament barrat les portes del que han estat les seves cases durant anys.

Si és ben cert que el moviment *okupa* mai no ha protagonitzat, a l'illa, l'ocupació d'immobles urbans abandonats, ni tampoc habitatges més o manco convencionals —arquitectònicament, se

sobreentén— en el medi rural sí que, en canvi, ha practicat una manera singular de vindicació immobiliària, diríem: s'han instal·lat en coves prehistòriques que daten de l'edat del bronze i que havien tingut una funció funerària per als primers pobladors de Menorca devers els segles VIII i IX aC.

La necròpolis de Calascoves, al sud de l'illa, va ser concebuda com un lloc per als morts, és a dir, una mena d'habitatge per fer el traspàs, però ningú, en

BARTOMEU MERCADAL

Dues imatges que reflecteixen la vida quotidiana a les coves. Els danys físics sobre aquest patrimoni han estat lamentables en molts casos.

principi, no l'havia pas ideada com a lloc de residència per a les persones vives. És a dir, com a xalets turístics amb vistes sobre la cala banyada per aigües calmes, i, a més, lliures de censals i vulgars hipoteques. Així, els mil·lenaris espais d'enterrament es van emplenar de neveres, matalassos, poals i granelles, fils d'estendre, sabons d'oxigen

actiu i miralls esquerdatos. Els danys físics, sobre aquest patrimoni, han estat lamentables en certs casos, a banda de la vergonya moral que suposa l'actitud ignominiosa contra importants vestigis culturals irremplaçables. Una cosa és donar una certa gosadia cavernícola al moviment *okupa*, i una altra, el vandalisme patrimonial.

Del procés judicial al desallotjament. La lluita legal ha durat gairebé vint anys. El conflicte no era gens senzill, perquè hi havia ocupants que estaven empadronats en el cens municipal com a residents a les grutes de Calascoves. Per tant, havien assolit certs drets en la mesura que l'administració municipal, com que els havia incorporat al cens sense objeccions, reconeixia aquests habitatges com a habitatges fixos durant tot l'any. Cal tenir en compte que algunes lleis són molt proteccionistes a l'hora d'afavorir els interessos dels que estan mancats de casa alternativa, sobretot perquè el gaudi d'un habitatge és un dret constitucional bàsic.

Després d'un laberíntic procés de denúncies judicials promogudes pel Consell Insular de diversos desallotjaments, seguits de recalcitrants ocupacions una i altra vegada, la institució de Govern insular va cloure el pacífic desnonament de les darreres coves que romanien encara habitades l'endemà del dilluns de Pasqua. Els últims hostes troglodítics nomien Corina Romero Murillo i Félix Custodio Albinski. Aquell matí recolliren les seves pertinences domèstiques i, seguits per la cussa Gopy de coa caiguda, abandonaren la llar dels darrers anys. Devers quaranta efectius dels cossos de la guàrdia civil, protecció civil, bombers, Consell Insular i policia municipal baixaren a la cala el dimarts de Pasqua. El tribunal superior de justícia de les Illes Balears havia dictat sentència favorable a les tesis de l'administració i calia imposar la llei.

L'ordre, la signava la presidenta del Consell, Joana Barceló: paper que fou lliurat a les 8 h en punt del matí a Félix Custodio, ciutadà portuguès que no pogué fer altra cosa que constatar les evidències: "Ens han donat dues hores per desallotjar la cova." Aquí s'acabava el darrer contenciós de desnonament, que havia començat per via judicial ara fa uns tres anys. L'any passat ja es féu una acció de neteja, que va ser molt contundent, amb l'evacuació de quaranta coves, després clausurades amb unes planxes de ferro i sotmeses a custòdia per un servei de vigilants jurats.

Mentre Corina i Félix feien, impotents, l'arreveure, les brigades buidaven les últimes cinc grutes de tota mena d'estris que s'hi havien acumulat: mobles, quadres, bombones de butà, miralls i perols, flassades i sofàs.

El paisatge històric i l'habitabilitat del patrimoni. El conjunt patrimonial és compost per 150 coves, que són perforades a les parets del penya-segat de la cala. Les més primitives daten dels segles IX i VIII aC, i la resta pertanyen al període comprès entre el segle IV i la romanització de l'illa de Menorca.

El conjunt de Calascoves, a partir de la dècada dels anys vuitanta, havia esdevingut un paradís de certs moviments *neohippys*, exornats per alguns llampecs d'inclinació *okupa*. A banda de la vora de sis o set famílies que hi feien la llar estable durant tot l'any, l'ocupació en massa es produïa sobretot als mesos de l'estiu. Homes i dones, amics, colles, parelles estables o passavolants, gossos, moixets i música de tambors tribals abillaven el paisatge de la cala, marcat per una atmosfera prehistòrica i funerària i, alhora, estival, lliure i potser desllorigada de maneres socials d'alienació.

Malgrat tot, el fet que l'ocupació moderna d'aquesta necròpolis no ha estat sempre –malauradament– respectuosa, ho demostra un fet eloqüent. El Museu d'Història Natural de Londres, fa uns dies, va remetre a la Conselleria de Cultura un grapat d'ossos humans, els quals procedien de Calascoves, Menorca. Segons sembla, alguna persona anònima els havia dipositat en aquesta institució anglesa, i, en una nota, explicava que havia arreplegat els materials ossis de l'interior d'una gruta de Calascoves, en un viatge turístic a l'illa. El dipòsit és de divuit fragments d'algunes parts de l'esquelet humà: principalment, cranis i extremitats.

Ara, aquestes restes funeràries han tornat a Menorca, on descansaven feia devers quatre mil anys. A diferència de llavors, però, ara descansen barrades i sota clau, per por a que hi hagi una altra pressió *okupa* cavernícola.

Miquel Àngel Limón

Premis Literaris Ciutat d'Alzira 2001

XIII Premi
de **Novel·la**
Ciutat d'Alzira
2.250.000 ptes

VII Premi Europeu
de **Divulgació Científica**
Estudi General
2.000.000 ptes

III Premi d'Assaig
Mancomunitat
de la Ribera Alta
1.500.000 ptes

VI Premi Bancaixa
de **Narrativa Juvenil**
1.500.000 ptes

VI Premi
de **Narrativa Infantil**
Vicent Silvestre
500.000 ptes

Admissió d'originals fins el 17 de setembre de 2001

Sol·liciteu les bases a la Regidoria de Cultura
o consulteu-les a Internet: www.bromera.com

AJUNTAMENT D'ALZIRA